

Bruksela, 5 czerwca 2026 r.
(OR. en)

10067/26

SCH-EVAL 27
JAI 717
COMIX 130
SCHENGEN 14
IS
NO
CH
LI

WYNIK PRAC

Od: Sekretariat Generalny Rady

Data: 4 czerwca 2026 r.

Do: Delegacje

Dotyczy: Konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia unijnego i krajowego zarządzania strefą Schengen

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia unijnego i krajowego zarządzania strefą Schengen, zatwierdzone przez Radę (ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych) na jej 4179. posiedzeniu, które odbyło się 4 czerwca 2026 r.

Konkluzje Rady w sprawie wzmocnienia unijnego i krajowego zarządzania strefą Schengen

Strefa Schengen rozwinęła się w jedyny w swoim rodzaju, prężny, całościowy system, którego poszczególne elementy należy realizować w sposób spójny i skoordynowany, tak by zwiększać naszą zbiorową odporność.

Aby strefa Schengen mogła dobrze funkcjonować, unijne i krajowe ramy zarządzania muszą się wzajemnie wzmacniać, łącząc wszystkie odnośne dziedziny polityki oraz organy realizujące te ramy. Wspomniane ramy to przepisy, procedury i praktyki pozwalające skutecznie stosować przepisy schengeńskie, zapewniające swobodny ruch osób przez granice wewnętrzne, ulepszające zarządzanie granicami zewnętrznymi oraz gwarantujące wysoki poziom bezpieczeństwa wewnętrznego.

Składają się one na skoordynowane, spójne podejście do obecnych wyzwań, które mogą wpływać na strefę Schengen. W tym kontekście należy w niezbędnym stopniu brać pod uwagę dziedziny polityki związane z migracją, gdyż nieuregulowana migracja i niedozwolone przepływy wtórne, choć malejące, i instrumentalizacja migracji nadal stanowią poważne wyzwanie dla dobrego funkcjonowania strefy Schengen.

Pomimo ciągłych wysiłków z ostatnich lat, by wzmocnić strefę Schengen, niektóre niedociągnięcia we wdrażaniu przepisów schengeńskich nadal się utrzymują. Różne zalecenia wynikające z ocen Schengen pozostają niezrealizowane, wiele jest zrealizowanych tylko częściowo, a inne są realizowane opieszale. Niektóre wyniki ocen Schengen pokazują, że nieskuteczne krajowe zarządzanie strefą Schengen może negatywnie wpływać na efektywność krajowych działań, co z kolei rzutuje na funkcjonowanie strefy Schengen, a tym samym potencjalnie na stopień wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi.

Równocześnie należy wzmocnić unijne ramy zarządzania jako ważny element całościowego zarządzania strefą Schengen. Kwestie najbardziej naglących niedociągnięć, zdiagnozowanych przy użyciu istniejących narzędzi, powinny być podejmowane w strategicznych dyskusjach Rady, na szczeblu politycznym i technicznym.

Prężne – ale respektujące specyfikę krajową i krajowe struktury administracyjne – zarządzanie krajowe i unijne jest kluczowe, by można było rozwijać i wdrażać procesy strategiczne (w tym dotyczące zintegrowanego zarządzania granicami i związanego z tym rozwoju zdolności, bezpieczeństwa wewnętrznego oraz skutecznego wykorzystywania unijnych i krajowych środków finansowych), niwelować wszelkie zidentyfikowane braki oraz realizować priorytety Schengen. Spójne krajowe i unijne ramy zarządzania poprawiają też gotowość kryzysową, zwłaszcza w odniesieniu do planowania ewentualnościowego związanego z zintegrowanym zarządzaniem granicami.

W związku z powyższym,

Jeżeli chodzi o zarządzanie strefą Schengen na szczeblu UE:

1. Rada przypomina „Deklarację schengenską” z 12 czerwca 2025 r.¹, w której podkreśla, że należy bardziej skonsolidować zarządzanie strefą Schengen na szczeblu unijnym i krajowym, i stwierdza, że strefa Schengen bez kontroli na granicach wewnętrznych warunkuje swobodę przemieszczania się i sprzyja spójności społecznej oraz wzrostowi gospodarczemu i że tymczasowe przywracanie kontroli na granicach wewnętrznych powinno pozostać ostatecznością.
2. Rada przypomina też konkluzje Rady Europejskiej z 19 marca 2026 r.², a zwłaszcza pkt 31 mówiący o tym, że należy zapobiegać powstawaniu barier dla czterech swobód, konkurencyjności i funkcjonowania jednolitego rynku oraz usuwać te bariery.

¹ 10068/25.

² Jako zasadniczy czynnik funkcjonowania jednolitego rynku strefa Schengen jest ważnym motorem wzrostu gospodarczego i konkurencyjności (EUCO 1/26).

3. Rada przypomina „Strategiczne wytyczne dotyczące planowania prawodawczego i operacyjnego w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości”.³
4. Rada z uznaniem traktuje schengenski mechanizm oceny i monitorowania⁴ jako główny mechanizm kontroli jakości na szczeblu unijnym, gwarantujący właściwe funkcjonowanie strefy Schengen, oraz ocenę narażenia⁵ w dziedzinie zarządzania granicami. Podkreśla wagę sprawozdania o stanie strefy Schengen, Barometru Schengen oraz tablicy wyników Schengen. Dokumenty te powinny dawać całościową, opartą na danych i analizie ocenę funkcjonowania strefy Schengen, stanowiącą podstawę do kształtowania polityki na podstawie dowodów. Powinny zwięźle diagnozować najistotniejsze wyniki i niedociągnięcia w całej strefie Schengen, tak by Rada i jej organy przygotowawcze mogły wskazać główne dziedziny wymagające działań następczych (m.in. dyskusji odnośnych grup roboczych i decyzji Rady ds. Schengen). W tym kontekście Komisja, opracowując Barometr Schengen, powinna wyraźnie wskazywać polityczny wymiar zdiagnozowanych wyników i niedociągnięć, a metodologia Barometru powinna być stale doskonalona. Sprawozdanie o stanie strefy Schengen i Barometr Schengen muszą trafiać do Rady odpowiednio wcześniej przed dyskusjami odnośnych grup roboczych, tak by można było konkretnie przygotowywać posiedzenia Rady ds. Schengen.

³ 16343/24.

⁴ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/922 z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie ustanowienia i funkcjonowania mechanizmu oceny i monitorowania w celu weryfikacji stosowania dorobku Schengen oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (UE) nr 1053/2013.

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylecia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624.

5. Rada ds. Schengen wzmocniła polityczne sterowanie strefą Schengen. Zwiększyła spójność między ocenami technicznymi a politycznym sterowaniem strefą. Odnotowując, że w ostatnich latach nastąpił postęp w usprawnianiu zarządzania strefą Schengen, należy nadal priorytetowo traktować na szczeblu unijnym i krajowym wykorzystywanie dostępnych narzędzi UE i kłaść większy nacisk na ustrukturyzowany proces działań następczych na szczeblu UE, w tym poprzez specjalne dyskusje na forum odpowiednich organów przygotowawczych Rady w celu wskazywania obszarów wymagających dalszych działań. Rada zwraca się więc do Komisji, by zgodnie ze swoimi obecnymi kompetencjami regularnie zapewniała przegląd działań następczych podjętych w odpowiedzi na ustalenia wynikające z Barometru Schengen.
6. Dlatego Rada zwiększa swoje polityczne zaangażowanie, tak by gruntownie i sprawnie – z pomocą Komisji i właściwych unijnych agencji – monitorować wdrażanie zaleceń wynikających z ocen Schengen. Dzięki temu Rada będzie mogła zapewnić wysoki poziom rozliczalności i pogłębiać wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi.
7. W podobnym duchu Rada, z pomocą Komisji i właściwych unijnych agencji, powinna wykorzystać wszelkie dostępne formy dialogu na szczeblu unijnym, by aktywnie podejmować i rozwiązywać problemy utrzymujących się niedociągnięć w stosowaniu przepisów schengeńskich.
8. Rada zwraca się do Komisji Europejskiej i właściwych unijnych agencji, by zgodnie ze swoimi kompetencjami zwiększały świadomość sytuacyjną poprzez regularne podsumowania sytuacyjne i raporty analityczne o stanie strefy Schengen. Komisja powinna dalej rozwijać format sprawozdania o stanie strefy Schengen, Barometru Schengen oraz tablicy wyników Schengen zgodnie z punktem 4, w ścisłej współpracy z unijnymi agencjami i państwami członkowskimi.
9. Rada zwraca się również do właściwych agencji UE, by dalej rozwijały zdolności szkoleniowe, zgodnie ze swoimi odpowiednimi kompetencjami i z potrzebami państw członkowskich i by ściśle współpracowały w celu zwiększania synergii, zapobiegania powielaniu prac oraz umożliwiania szybkiej reakcji na zmieniające się potrzeby.

Jeżeli chodzi o zarządzanie strefą Schengen na szczeblu krajowym:

10. Rada zwraca się do państw członkowskich, by zapewniły silniejsze przywództwo polityczne w nadzorowaniu i koordynowaniu działań schengenских, m.in. w realizowaniu priorytetów i działań z danego cyklu prac Rady ds. Schengen.
11. W tym celu państwa członkowskie proszone są o to, by dalej rozwijały zintegrowane podejście, obejmujące całą administrację rządową, które pozwoli uspójnić i skoordynować działania we wszystkich odnośnych dziedzinach polityki (także w dziedzinach mających potencjalny wpływ na strefę Schengen, takich jak migracja), a równocześnie zapewnić przestrzeganie praw podstawowych (w tym ochronę danych osobowych).
12. Wsparciem dla takiego spójnego, całościowego podejścia obejmującego wszystkie dziedziny polityki Schengen zgodnie z obecnymi przepisami schengenскими mogłyby być sprawne krajowe rozwiązania w zakresie kontroli jakości stworzone przez państwa członkowskie stosownie do ich konkretnych potrzeb i struktur.
13. Bez przesądzenia o wyniku negocjacji nad następnymi wieloletnimi ramami finansowymi należy stwierdzić, że trzeba starannie rozważyć potrzebę właściwych środków na urzeczywistnianie i rozwijanie ram Schengen. Od tego zależy skuteczne wdrożenie unijnych i krajowych zdolności i planów ewentualnościowych, przy odpowiedniej liczbie personelu, solidnym szkoleniu, adekwatnej infrastrukturze i adekwatnym wyposażeniu, regularnym testowaniu, aktualizacjach, a także wsparciu ze strony unijnych agencji.